מגלאו. ב) ולעיל לב: וש"כו.

ג) עירובין לו:, ד) ג"ו שם

חגיגה טו: חולין פה., כ) [קדושין לו.] ושם איתא בני ישראל וסמך ב"י סומכין

נכי שנטניטקתן בי שותנכין וכו', ו) [בתוספות דעירובין לו: ד"ה וסתם ספרא לא

גרסו דברי ר"י ע"ש], גרסו פ"ב הי"ב], (נוספ' פ"ב הי"ב],

ועי מהרש"ל ועיין (ח

בתוס' עירובין לו. ד"ה מיכל בת שאול], **ט**) [ועיין

תוס' עירובין לו. ד"ה דלמאן, י) רש"א,

טופני יאלי ל טוטייע א"ח סי' תקפו סעיף כג: בא ב מיי' פ"ב שם הלי ז טוש"ע א"ח סי' תקפט

סעיף ו: מח ג מיי' פ"ג מהל'

מעשה הקרבנות הלי

ואין חומכים אומו. אם בא לתקנו לא בדבר שהוא משום שבות כלי שאין דרכו לחתוך בו שופרות כגון מגלא שרפ"א בלע"ז דתיקון כלאחר יד הוא ואין בו אלא משום שבות: סכינא. דדרכו בכך והוי מלאכה גמורה: תינוקות הוא דלא מעכבין דבעי לחנוכייהו:

הא נשים מערבין. דפטורות לגמרי דמלות עשה שהזמן גרמא הוא וכי תקעי איכא בל תוסיף יו בני ישראל סומכין. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם וגו׳ וכתיב בההוא ענין וסמך ידו וגו': סומכות רשות. אלמא אף על גב דפטרינהו קרא ליכא איסורא וה"ה למלות עשה שהזמן גרמה:

קטן

תורה אור השלם ו. דבר אל בני ישראל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָרָם כִּי וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי וֹיִם בִּי בִּבּר יִשְּׁוֹ מִוֹ הַבְּהַמְה מִן הַבְּּלֶּך וּמִן הַצָּאן הַקְּרִיבוּ אֶת קַרְבַּנְכָם: ויקרא א ב

גליון הש"ם

גמ' ואין בנות ישראל סומכות. עיין מנחות דף ע"ב תל"ה ילו: " ד"ה הא ר"י ומותרות לברך על יחום' מ"ע שהו"ג. עיין בהגהת קפ״ג לסוכה: ראע״ג דסומא פמור מדאורייתא מדרכנז מיהא חייב. עיין מגילה דף כד ע"א תד"ה מי שלא ראה:

הגהות הגר"א

גמ' (נשבת ואין לריך [א] מא"מ הרי"ף והגאונים): [ב] שם (אלמא כו' עד לא אמרינן . תמעו) תא"מ ונ"ב והדר תני ביום טוב בי"ט אין בשבת לא כ"ה גירסת הרי"ף והגאונים:

מוסף רש"י

. הא נשים מעכבין. אע"ג דלא חלול יו"ט הוא טע ג זכנו מטל יו ע שטו כדתני דבי שמואל (לעיל כט:) ילאו תקיעת שופר ורדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה, מיהו נראות כמוסיפות (ערובין צו:). דבר אל בני ישראל וסמך. אדם כי יקריב מכם קרבן לה', וכתיב בההוא ענינא וסמך (חגיגה מז:). נשים סומכות רשות. ואע"ג דלא מיחייבא, ולא אמרינו עבודה עובדת בקלשים (חולין פה.).

רבי יהודה הא רבי יוםי. אומר ר״ת אע״ג דסתם מתניתין תפלין (עירובין דף זו. ושם) מיכל בת שאול היתה מנחת תפלין ואשתו של יונה שהיתה עולה לרגל וההוא עובדא דפרק אין דורשין (חגיגה

> ואין חותכין אותו בין בדבר שהוא משום שבות ובין בדבר שהוא משום לא תעשה: משום שבות מגלא לא תעשה סכינא השתא משום שבות אמרת לא לא תעשה מיבעיא יזו ואין צריך לומר זו קתני: אבל אם רצה ליתן לתוכו מים או יין יתן: מים או יין אין מי רגלים לא מתני' מני אבא

שאול היא דתניא אבא שאול אומר מים או יין מותר כדי לצחצחו מי רגלים אסור מפני הכבוד: אין מעכבין את התינוקות מלתקוע: הא נשים מעכבין והתניא ייאין מעכבין לא את הנשים ולא את התינוקות מלתקוע ביום מוב אמר אביי ל"ק הא רבי יהודה הא רבי יוסי ורבי שמעון מדתניא ידבר אל בני ישראל מבני ישראל סומכין מנואין בנות ישראל סומכות דברי מרבי יהודה רבי יוסי ורבי שמעון אומרים נשים סומכות רשות: אבל מתעסקין בהם עד שילמדו: אמר רבי אלעזר יאפילו בשבת תנ"ה ימתעסקין בהן עד שילמדו אפילו בשבת ואין מעכבין התינוקות מלתקוע ואו בשבת ואין צריך לומר ביום מוב הא גופא קשיא אמרת מתעסקין בהן עד שילמדו ואפילו בשבת וְבּוּ אלמא לכתחלה אמריגן תקעו והדר תגא אין מעכבין עכובא הוא דלא מעכבין הא לכתחלה לא אמרינן תקעו לא קשיא כאן בקמן

בהן כמו מיכל בת כושי שהיתה גם מברכת ותדע דאמרינן פרק החובל (ב"ק דף פו.) אמר רב יוסף מעיקרא אמרי מאן דאמר הלכה כרבי יהודה עבדינה יומה טבה לרבנן דלה מיפקדנא ועבידנא ואם במקום דפטור מן הדבר ועושהו אסור מלברך אם כן אמאי עבידנא יומא טבא והלא היה מפסיד ברכות לילית ולולב ותפילין ומגילה ונר חנוכה וסוכה והבדלה וקדוש היום וברכות של ה"ש שחרית וערבית וכל הברכות כולן ואמרינן בפ׳ המניח (שם דף ל.) האי מאן דבעי למיהוי חסידא ליהיים מילי דברכות ועוד אמרינן פרק ערבי פסחים (פסחים דף קטו:) סומא פטור מלומר ההגדה ופריך מרב יוסף ורב ששת דהוי אמרי אגדתא כל חד וחד בביתיה ומדמוליא אחרים ידי חובתן

לף מז: ושם) דהבחנוהו לעזרת נשים

וסמכו עליו נשים כדי לעשות נחת

רוח לנשים °ומותרות לברך על מצות

עשה שהזמן גרמה הע"ג דפטורות

מן דבר המלוה ההיא ומתעסקות

כרבי יהודה הלכה כר' יוסי דנימוקו עמו ומעשה רב דהמולא

שמע מינה דמחייבין ומשני משום דקסברי מלה בזמן הזה דרבנן אבל ממה שהיו מברכין לא מדקדק מידי שמע מינה היכי דפטירי שרי לברוכי ומשום דמברך ברכה שאינה לריכה וקעבר משום בל תשא ליכא דההיא דרשה דרבנן דהא אמר בפרק מי שמתו (ברכות דף כא.) ספק קרא אמת ויציב ספק לא קרא חוזר וקורא ולא אסרינן מספק משום לא תשא ומוציא שם שמים לבעלה דאסרינן בפ"ק דתמורה (דף ג. ד.) מדכתיב את ה' אלהיך תירא הני מילי בלא ברכה ומיהו אין כל כך ראיה מסומא לאשה °דאע"ג דסומא פטור מדאורייתא מדרבנן מיהו חייב כדמוכח ההיא דערבי פסחים דמשני קסברי רב ששת ורב יוסף מלה בזמן הזה דרבנן ולכך היו יכולין להוליא אחרים ש"מ דאינהו נמי מדרבנן וכיון דמחייבי מדרבנן יכולין לברך כמו בנר חנוכה וכל מלות דרבנן ומיהו יש לדחות דרשות יכול להוליא בר חיובא דרבנן כמו קטן דמברך לאביו בפרק מי שממו (ברטת דף כ:) ועולה למנין שבעה ומוליא אחרים ידי חובתן במגילה לר' יהודה כדתנן במגילה (דף יט.) אבל יש לדקדק מדתנן בפרק הקורא את המגילה עומד (שם דף כד. ושם) ר' יהודה אומר כל שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוס על שמע משמע הא ראה אף על גב דנסתמו עיניו פורס ואמאי והא פוטר רבי יהודה סומא מכל המלוח שבחורה בפרק החובל (ב״ק דף פו.) אבל אי מדרבנן חייב ניחא ומש״ה היה שמח רב יוסף במאי דמדאורייתא לא מיפקד ועביד משום הכי היה יכול לברך בכל מלות ויכול לומר ולונו כיון דמחייב מדרבנן כדקאמר בפ׳ במה מדליקין (שבת דף כג.) היכן לונו מלא תסור אבל אשה אפילו מדרבנן לא מיחייב׳ אמלות עשה שהומן גרמא כדמוכח בפרק מי שמתו (ברכות דף כ:) גבי נשים חייבות בקדוש היום דבעי למימרא מדרבנן ופריך עלה [דא"כ] כל מצות עשה שהזמן גרמא ניחייבו מדרבנן ולענין סוכה מוכח בהדיא בריש סוכה (דף ב:) דאפילו מדרבנן לא מיחייבא היכי אמרה ולונו ומיהו בירושלמי משני שינויא אחרינא אקושיא דרבי יהודה אדר' יהודה דכל שלא ראה מאורות דפריך לה בירושלמי ומשני לה ביושב בבית אופל כך אני אומר היושב בבית אופל לא יפרוס על שמע משמע שר"ל שלא ראה מאורות מימיו שנולד במערה ואינו סומא ובמגילה נמי פריך לה בירושל' עלה דההיא ואין גרסות הירושל' מכוונות לא במכות ולא במגילה ומיהו בגמ' דידן במגילה (דף כד:) לא משמע הכי אלא משמע דמיירי בסומא ממש דמפרש טעמא דר' יהודה משום דאינו נהנה מן המאורות ומפרש ורבנן אים ליה הנאה כר' יוסי שראה סומא ואבוקה בידו ואמר לו בני אבוקה זו למה אמר לו כל זמן שאבוקה זו בידי רואין אומי בני אדם ומלילים אותי מן הפחתים ומן הברקנים ובאדם שרואה יפה אלא שנולד במערה ולא ראה מאורות מעולם לא שייך האי טעמא ולפי מה שפי׳ דסומא חייב מדרבנן ואשה פטורה יש ליתן טעם בדבר דהחמירו רבנן בסומא משום דהוי מינא דבר חיובא ועוד שלא יראה כנכרי דאם פטרת ליה בכל מצות נמצא דאינו נוהג בתורת ישראל כלל אבל אשה אי פטרת לה בכל מצות עשה שהזמן גרמא יש עדיין מצות דמחייבת בהו ור"י ב"ר יהודה מביא ראיה דנשים מברכות על כל מצות עשה שהומן גרמא מדאמרינן (מגילה דף כג.) הכל עולה למנין שבעה ואפי׳ אשה ואפי׳ קטן ואע״ג דאשה אינה מצווה לעסוק בחורה כדאמר בפרק קמא דקדושין (דף לד.) ובריש בכל מערבין (עירובין ס.) ואור״ת דאין זו ראיה דברכת החורה לפניה ולאחריה לאו משום חלמוד חורה שאפילו ברך ברכת הערב נא או נפטר באהבה רבה חוזר ומברך חדע במקום שאין לוי כהן קורא במקום לוי ומברך אע"פ שכבר ברך בקריאה ראשונה ועוד דאיכא למימר דהא דאשה עולה היינו באמצע שלא היו רגילים לברך כדאיתא בפרק הקורא את המגילה עומד (דף כא.) תנא פותח מברך לפניה וחותם מברך לאחריה והאידנא כולהו מברכין גזירה משום הנכנסים ומשום היוצאים ומיהו עולין למנין שבעה משמע בסוף שבעה ומקטן דמברך ברכת המזון אף על פי שהוא פטור אין ראיה לאשה דקטן בא לכלל חיוב וחייב לחכנו ואינו מוחהר על לא תשאש: תביא נמי הבי מתעסקים בהם. שני גרסות כתובים ומתוך פ״ה משמע שכך היה הגירסה מתעסקין נהן עד שילמדו אפילו בשבת וחין מעכבין החינוקות מלחקוע בשבח ואין לריך לומר בי״ט הא גופא קשיא אמרח מתעסקין עד שילמדו אפילו בשבח אלמא לכחחילה אמרי׳ ין הקעון והדר תני אין מעכבים עיכובי הוא דלא מעכבין הא לכתחילה לא אמרינן זילו מקעו ל"ק כאן בקטן שהגיע לחינוך כאן בקטן שלא הגיע לחינוך ופי׳ בקונטרס שהגיע לחינוך מתעסקים בהן עד שילמדו וכ״ש שאין מעכבים ודבר חימה הוא האיך יכול לומר דבקטן שהגיע לחינוך מתעסקים ואפילו בשבת והלא אין מלות היום בשופר ועוד דגבי קטן שלא הגיע לחינוך קתני אין מעכבים מלחקוע בשבת אבל לכתחילה לא אמאי הא אפילו בהגיע לחינוך שרי להתעסק בו כדי שילמדו ומיהו י"ל לפי" דהאי לכתחילה לא אמרי" להו חקעו היינו דאין לריך לומר להם חקעו דלא מחייב ללמדו כיון דלא הגיעו לחינוך אבל איסורא ליכא ונראה לי איפכא דקטן שהגיע לחינוך אין מעכבים בשבת אבל לכתחילה לא אמרינן להו תקעו כיון דאיכא איסורא דרבנן ומכל מקום לא מחייב להפרישו דאי לא שבת היה מנות היום בשופר וקטן שלא הגיע לחינוך מתעסקים כלומר שרי להתעסק אפילו בשבת ולאו משום דמחייב להתעסק וגירסא אחרת הכתוב בספרים מוכחה כפירוש זה שכתוב בהן עד שילמדו הפילו בשבת וחין מעכבין הת התינוקות מלתקוע בי"ט הה בשבת מעכבים הה

אמרת רישא אפי׳ בשבת אין מעכבים ל"ק כאן בקטן שהגיע לחינוך כאן בקטן שלא הגיע לחינוך ואע"ג דתניא ביבמות בפ׳ חרש (דף קיד.) לא יאמר אדם לחינוק הבא לי מפתח הבא לי חותם אלא מניחו חולש ומניחו זורק ומוקי לה אביי חולש בעליך שאינו נקוב וזורק בכרמלית דרבנן כי היכי דלא תפשוט מינה דקטן אוכל נבילות אין ב"ד מלווין להפרישו משמע דאיסורא דרבנן נמי לא ספינן ליה בידים מכל מקום שרי להתעסק בו לתקוע אפי׳ בשבת כיון דומנין איכא מלוה בתקיעת שופר ולא דמי לשאר איסורים וכמו שפי׳ מוכח בריש ערכין (דף ב: ושם) דההיא דמעכבים מחוקמא בהגיע לחינוך דאמרינן התם הכל חייבים בתקיעת שופר לאתויי קטן שהגיע לחינוך דתנן אין מעכבין החינוקות לתקוע:

ה] ח סמג עשין קפג: מש ד מיי' פ"ב מהל שופר הלכה ז טור א״ח סי' מהפה:

לעזי רש"י

שרפ״א. מגל, מזמרה.

רבינו חננאל

ואין חותכין אותו כול׳. . אוקימנה הכי אין חותכין השופר בדבר שהוא משום שבות כגון מסא או סכינא שהוא משום לא תעשה סהוא משום לא הנשחה כגון מגל שהוא עשוי לקצור בו, והקצירה היא מאבות מלאכות שודאי מאבות מקאבות שוואי אסור. אבל אם רצה לתת לתוך שופר מים או יין יתן כאבא שאול דאמר מים או יין מותר כדי לצחצחו, מי רגלים אסור מפני הכבוד. הא דתניא אין מעכבין לא את התינוקות ולא את הנשים מלתקוע ביום טוב. ר' יוסי נשים סומכות רשות. והא דתנן [אין] מעכבין את התינוקות מלתקוע⁶) יהודה דאמר דבר אל בני ישראל, בני ישראל סומכיז . . . ב. היי סומכין ואין בנות ישראל סומכות. **אבל** מתעסקין בהן עד שילמודו, אמר ר' אלעזר ואפי׳ בשבת. ואסיקנא ואפי בשבונ. ואסיקנא מלמדין אותן לתקוע אפי בשבת, ודוקא להתלמד

א) נראה דנ"ל איו מעכביו את הסינוקות מלתקוע הא נשים מעכבין כרבי יהודה וכו׳.